

Niamuno Sargas

broliams Lietuviams žines pranešas.

„Niamuno Sargas“

Tilžeje, kas ketvergą išdūdamas, laštija prie arcziausio pusto ar per gromatnešį apstelištas ant bertainio meto 50 peningiu, su prinešimu į namus 65 peningius. Ir pati laifraščio išleistume Tilžeje, pylimo ulpczoje (Dammstraße) 2. bute, priima apsteliawimus arba išfrašymus.

**Dėnai mofesim cėcorystę,
Drasei užtaršim lietuwystę!**

Apšakymai

į „Niamuno Sarga“ ištatomieje laštija po 10 peningiu už kožną smulkeis raštais išspausitą eilutę ir yra šio laifraščio išleistuweje priimami. — Gromatas ir rantraščius del laifraščio sumcziamus priima rėdytuwe Tilžeje, pylimo ulpczoje (Dammstraße) 2. bute.

11. num.

Tilžeje, 17. merca 1887.

2. metas.

Įš Dėkietijos.

Įš **Verlyno**. Wiešpats cėcorius randasi prie geros sveikatos ir priėmė apsilankymą saimo wiršininku.

— Ant cėcoriaus gimimo dienos atfeliaus tarp daug kitu augštu sweczių ir karalius bei karalėnė iš Rumėnijos, idant patys sawo weljimus praneštų.

— Krištijimas jauniausio princu nusidawė 12. šio mėnesio Potšdamo paloczjuje. Po pribuwimu wiešpaties cėcoriaus ir cėcorenės, wifu namėje buwusiuju princu, swetimuju kunigaikščiu, augstėniuju zalnierystės ponu bei ministeriu, įegnojo wyslupas Rėgel'is krištą. Jaunas princas gawo tūs wardus: August, Wilhelm, Heinrich, Günther, Viktor.

— Įš priežasties cėcoriaus 90. gimimo dieng jis labai daug malbos gromatu sulaukia. Sakoma, kad ant šios šwentės daug prasudytiems bus korawonę palengwinta arba wifai atleista.

— 10. šio mėnesio bando wėl wiens iš umu išėjusis į cėcoriškąjį paloczį įstwerkti. Policija po tam įbrado, kad su nefuriūm Andreas Sonnemann darbo tur. Szis žmogus tūmi mišlini ferga, buf jis cėcorini apie wieną weif busenti karą pranešti tur. Wėdnasis tapė į beproczių butą gabentas.

— Kaip atwirai patikrinta, užmanymas del brangwyno monopolu dar dabarnyščeziam saimui bus įdūdamas. Taip jau sakoma, kad del mofeszių uždejimo ant cukraus naujas užmanymas pasirodyš. Apie mofeszius ant pywo ir tabako taip jau labai daug kalbama.

— Elzaso bei Lotringiu štatszekerers, pons ministeris v. Hofmann iš sawo uredo atšidėlawojęs.

— Pozūje wėl tapė penki zocijalistai suimti. Tarp tu randasi ir wienas keliauninkas, kurs sate, buf kuczius iš mēsto Frankfurt a. M. ešs. Pas jį radosi zocijaldemokratiski pašaukimai. Škaitlius suimtuju Pozūje pasidaro jau 28.

— Pagal žines iš Sztrasburkio, šioje dienoje bus išwaryti tokie žmones, kurie nebūdami wofiskais padonais, nū waldzios ant nepasfirtu laiko pawelėjimą del apsigywenimo gawo. Įpacz tarp gywentuju Mūhlhausen (Elzasoje) ir apigardos tai nusidūs.

— Laikė nū 20. iki 26. februarijaus šio meto 181 wagonas lentu ir balkiu per elzaslotringiškąjį rubėzij į Prancuziją išėjo. — Kaip girdime, Prancuzija darys naujus suderėjimus del parupinimo 2 milijonu swaru feros rufštumo (Schwefel-Aether).

— Bonas Krupp'as, anjai pažįstamasis kamulu fabrikantas, dabar laibai daug darbo tur. Idant jam butu galima wijus wofiskos waldzios

dātus apsteliawimus laiku išwesti, jis tur ant sawo fabrikui plectiaus dar naujas trobas kū greicziausiai pabudawodinti.

Įš swetur.

Įš **Estreikijos**. Saimas po įwelyjimo prashmo del zalnierystės reikalų tapė užbaigtas ir cėcorius deputiertams sawo dėlawonę ištare už parodytą wėrmumą ir meilę del tėwiskės.

Įš **Prancuzijos**. Musu skaitytojams jau pažįstamas, labai prieš wofieczius kusingis rėdytojis, del gaisinimo wifūtinio žemės dawado prie prisaikintuju sudžios atsiliepti turėjo. Jis išėjo nekaltas, kaip tai jau wijas swėtas pirma numanė. Prancuziškėjie laifraščeziai ne šėip, ne taip apie tai rašo.

Įš **Italijos**. Ministerijos dalykai wėl į dawadą pareis, kadangi karalius ministerprezidento Depreczio atšidėlawojimui nepritarė. Deprecziui wėl prezidentu ešant, wiskas pasiliks, kaip buwo.

Įš **Belgijos**. Baiši nelaimė nusidawė kalnakasyklose netoli Moos'o mēsto. 144 darbininkai ten sawo galą gawo.

Įš **Szwedu**. Musu waldžia padidinimui muito ant wijokių, del gywasties išlaikymo neatbutinai reikalingu daigtu, labai priešijasi. Wieng ant to nueinantį užmanymą pirma kamara atmetė, antraje jį priėmė; už tai karalius Oskar antraję kamara įbarda.

Įš **Bulgarijos**. Maistininku wadowai mēstūse Rustschuk ir Silistria, kaip sakoma, nū mafskoliskos waldzios papirkti, idant prieš dabar ešanczią bulgariską waldžią atšikeltū. Kaip jau musu skaitytojai žino, lengwai pasisėte, maistininkus su wėrnai pasilikusiais zalnieriais atmūšti. Bulgariška waldžia ant šito atsitikimo nelabai štufingai žiurėjo, bet prasudyjo aštūnis iš wyriaušiuju maistininku, bewėif wiši apicerei, ant smerties, kurie nedėlios rytą netoli mēsto Rustschuk nušauti tapė. Maslolei šitus weikimus sawo laifraščeziai labai išpeikė, satydami, buf Bulgarei per aštrei pasielgė. Paczioje Bulgarijoje šitas pasielgimas del išlaikymo wifūtino dawado kaip neatbutinai reikalingas laikomas. — Sofioje taip jau toks subuntawojimas patėmytas, bet dar laiku wadowus suėmė. Mēste Rustschuk, labai daboja, kadangi naujo maisto bijo.

Įš **Masfolijos**. Pagal englišką laifraštį „Standard“ išsiplatina naujyną, buf 13. šio mėnesto bandoma, carą nužudyti. Masfoliskasis pasiuntinis Londone šitą žinę kaip netikrą paženklino. — Bet šendien pareina iš Wyno, Estreikijoje, kaip ir iš Londono telegrafiskos depešes, buf tai tik teisybė. Sakoma, kad ištyrinėjo nekuri subuntawojimą, kursai carą norėjo priversti

naują „Bersafungą“ įwesti. Szėši studentai, plaikymo dalykus prie sawės turintieji, tapė netoli cėcoriškio palocziaus suimti.

— Masfolijoje dabar ketina wėl įwesti tofį dawadą, pagal kuri prie sudyjimu nei wienam žmogui, kaip tik wien uredininkams, paweljeta, pributi. Aleksandras II. buwo 1864 mete šitą dawadą pašalinęs, bet jo sunus, dabarnyščezias cėcorius Aleksandras III., ipaczei nū itekmingo Masfoliaus Kattow'o ant to patusintas, wėl prie seno dawado sugrįžti nor. (Szitas dawadas to dėlei negal buti geras, kadangi tokiu budu tankei labai neteisingai su apskustuseis apsieina. Ant paweljšio tapė šioje dienoje tris jauni wyrai be jokio sudyjimo arba perjieškiojimo pakarti.) Cėcorystės rota su 32 prieš 20 balsus wiršui minėtam užmanymui priešijusi, bet cėcorius jį tacziau priėmė.

— Petersburkije tapė pirm triju metu wyriausias policistas, Oberst Sudeikin's nefurio Degajew'o nužudytas. Degajew's buwo apicėras buwęs, bet tapė del nihilistisku nusizengimu prasudytas. Sudeikin's jį ale wartojo kaip spėgą prieš nihilistus. Degajew's su geru pasifetimu šitą šlužbą išpildo. Ne ilgai trukus, patyrė nihilistai apie jo darbawimus ir jį su wifokeis haugimais priverė Sudeikin'ą nužudyti. Degajew's tai padaręs prapūlė. Waldžia labai procewojasi jį sugauti ir buwo ant jo galwos 10,000 rubliu stacziusi, bet nūprosnai. Kaip dabar patyrame, wienas žendarmėrijos apicėras jį mēste Kiew suėmė. Degajew's bewėif per tą wiją laiką Petersburkije užsilaitė ir žinojo su ktryste nū policijos pasisėpti.

Cėcorystės saimas

3. susijėime užsiėmė pirmuju apmąstymu zalnierystės užmanymo. Įš dalies ir kunigaikštis Bismarckis šiam susijėimui pribuwo, bet ale nėko nekalsėjo. Deputiertas Richteris wardan walnai dumojancziuju partijos sate, kad ju partija kaip pirm šyrimu, taip ir dabar prie tu paczių mišlių pasiliks.

4. susijėime saimas apmąsto cėcorystės gaspadorystės rokundą. Tame susijėime procewojasi kalbėtojai konzerwathwu, nacionalliberaliu, kaip ir kataliku partijos, užmanymui dep. Richterio, del įwedimo wifūtinio žemės pagalwiniu mofesnio (Reichseinkommensteuer) priešitjesi. Dep. Rikert's jiems atsiliepė del to.

Antras apmąstymas zalnierystės užmanymo baigiasi 5. susijėime be jokiu ilgesniu kalbu. Dep. v. Frankenstein wardan kataliku partijos išreikšė, kad jo partija prie to pasiliksenti, ant ko jau išardytame saime buwo pasistowėjusi, ji ale prie balsu nuswerimo šiame dalyke sawo balsus iš ne-

furiu priežastį wifai neatidūs. — Užmanymas wainai dumojanciuju, tai ant 3 metu, tapę su 222 balsais prieš 23 atmetas, ir užmanymas ant septyniu metu su 223 prieš 43 balsus priimtas. 84 deputiertai sawo balsus wifai neatidawę.

Perjieskiojimas wifofiu cecorystės rofundu buwo faimo darbas 6. susijime. Ponas fstatszekretėrs v. Böttcher sakę, buf suwienytos waldžios rupin-fencijos už įgijimą senatwės ir inwalidu išpir-timo skrynės dėl darbininku. Taip jau apfakę karo ministeris v. Schellendorfas, kad ministerija ketina familijoms ant ybungu įtrauktiju, arba kare be efanciuju rezervistu ir landweriu priten-kanciją pašalpa parupjti.

Naują zalnierystės zofang faimas 7. susijime su trecziu apmąstymu 221 prieš 31 balsą priėmę. Po tam parėjo užmanymas wainai dumojanciuju ant permėginimo. Szis užmanymas nor, kad reikalingi pinigai dėl waislo padidinimo, butu per wifųting žemės pagalwiniu mokesnį įgaunami. Szis mokesnis tik te bus įtraukiamas nū grynų žemimu iš pinigų ant palufanu išdūdamu, iš žemės nau-dos, iš wifofiu kupczyfcziu ir remestininfczciū. Taip jau ir tokie bus pritraukiami, kur ant meto daugiaus kaip 6000 mk. žemimo tur. Po ilgėniu kalbesių šis daigtas šį lyfį neparėjo ant galo.

Ši Lietuwos.

Ši Tilžės. Draugystė „Byrute“ turėjo ne-dėlioje, 13. šio mėnesio, po pietu sawo mėnesinį susijimą. Dėl labai bauriaus oro rods per daug nesufėjo, kadangi iš fitur wifai nebuwo galima alkelianti. Susirinkusiuju buwo kofia 40, daugiaus fgnariu, iš dalies ir sweczū. Po pradėjimo susijimo ponas d-ras Sauerweinas ėmė jodę ant sawo ilgėnio pranešimo „Apie atgaitwi-nimą musu lietuwifkos kalbos“. Alflei ir leng-wai saprantamoje kalboje jis parodo kelią dėl išlaikymo ir atgijimo musu nyfciancijos kalbos ir giminės. Su džiaugsmu mēs sawo sfaittytojems galime pranešti, kad su pono d-ro Sauerweino pawelyjimu tą wifą pranešimą, jo swarbumo dėlei „Miamuno Sarge“ atspausime. Pradžia jau randasi fiame numerhyje, kodel mes ir czion apie jį toliaus neminėfime. Po pranešimo tapę wietoje d-ro Bruazio wiršininkas sfirtas. Wif ant susijimo pribuwufiejie fgnarei pastyrę wienbalsei wiršininku d-rą Sauerweiną; iš pradžios jisai dėl nekuriu priežastciū wiršininkystę priimti nenorėjo, bet ant wienširdifku welyjimu wifu susirinkusiuju jis tik tą sfyrimą priėmę. Sg-narei sutarę atėjentį susijimą pabaizoje fito mė-nesio laikyti. Toliaus ponas d-ras Sauerweinas welyja, kad Byrute procowotufi, wargingiems Lie-tuwininckams, kurie sawo kudifius namėje nor lie-tuwifkai mofiti arba mofidinti, dyfai prifatyti reika-lingas knigas. Taip jau jis ragino kofną Byrutininką, sawo kampe Lietuwinincku kudifius fuileje liet-uwifko moflo negaunancius, motynos kalboje pamofiti. Jei ne fitaip, tai nors nedėlioje po pietu; czia galėtu kudikiems tas wifas mofklas, kurį jie per czielą nedėlę wofifkoje kalboje gauna, buti lietuwifkai išguldomas. Per tai kudifei po tam daug lengwiaus ir wofifką moflą išma-nytu, ir per tai turėtu nepafakytą naudą. Tofe paczioje miflyse isfitarę ir ponas Griga kaip ir ponas Strėkis iš Kekerfu. Tarp susirinkusiuju rado fitas dalyfas pilną pritarimą. Susijimas baigėfi ant 7 žėgoriaus wafare.

— Pirm keliu dienu tėjai isfeidami ant darbo sawo du 5 ir 6 metu kudikiu buwo wienu na-mufę palikę. Kudikiu kur nors užeidamu brežu-fus, tais užkūrę gardynus. Dienui dėfui, dar częfu pamatę kaimynai ir duris atplėfę ugnį iš-gesino.

— 10. šio m. iš Tilžės namon waziūdamas

prifigėres puftiljonas iš Masfolijos ties Neu-ferge nū wėžimo nupūtę ir mirę nebeatfigaudamas po 24 adynu. Lawong į mēsto lawonbutį nuga-beno. Wėžimą prie kupcziaus Worsto nuwėžę.

— Ir musu mēstas su wifu stropumu ant cecoriaus 90-metinės gintinės dienos prifigata-wyja, kuri jau už duriu yra. Rods tai ir bus diena, kurią iš tukfancziū waldonu mos wienas rafi sawo amžyje tesulaufia.

— Pastutinę nedėdienę, kaip susijimas musu draugystės Byrutės Tilžėje atsiliko, tofia audra su sniegu ir falcziū fiautę, kofia per wifą žiemą nebuwo buwufi. Ryte mos galėjo ant ulyczios isftriwoti, taip sniegas su falcziū į waidą kirtu, o po pietu buwo ulyczios pusnyiais pripildytos, kurie augft žmogaus augumo buwo. O ir dabar wifkas taip žiemifka išwėizd, kaip januwarijus mėneshyje.

— Musu dragunu regimentas priims atei-sentį 1. spalinį gerg sfaitlių trimetiniu waluju rekrutu. Š dragunu regimentą iftoti norintiejie netur buti didesni, kaip 1,72 meterio, ir ne sun-kesni kaip 130 swaru. Pirm reifia prie žemroto prifimaldoti, tasai dūs maldojimo ženkla, su tūmi, bei su křištženkliu jaunifaitis tur maldotis musu raiteliu kafaroje, stuboje Nr. 242, kur jį lieforius peržiūrės. Maldojimai tikfai ifi 1. rugpjuczio bus priimami.

Ši Ragainės. Dar pradžioje šio mėnesio bandę nekurfai ufkinckas per Miamuną waziūti, norint ledas ir labai jau fufiuzęs buwo. Le-das perlužo ir wėžimas po ledu panērę. Wifkas rods tapę išgelbėta, tik wienas arklys pafendo.

Ši Bifkalnio. Priedwaris „Al. Schwarpsn“ (kaip rodosi bus tasai wardas pirma sfambėjęs „Swirplei“. Red.) yra už 60000 markiu par-dūtas. Birtejas yra nūmininkas Schäferis. Praėjusioje subatoje nufaitę laufininku draugystę musu kreizo sawo susijimą gajpadoje pono Lawo Bifkalnyje. Draugystė wyriaušpfis, ponas Brā-fifis iš Ezerupes, apie kelis laufininkifkus dalyfus kalbėjęs, dawę jodį ponui Brāmeriui iš Relinif-kaicziū. Ponas Brāmeris kalbėjo apie laufininku bėdą, kuri atfseinanti iš pigiu prekiu laufininkifku taworu. Paaugftinimai jawu muitu efg labai reikalingi. Ponas Thomas iš Užpiaunu taip jau jawu muitą welyjo, kurfai laufininkams gelbėjęs. Ponas Brāfifis prieš tai isfkalbėjo, kad laufininku bėda iš to atfjeinant, kad daug su mentai pinigų didelius ufius perfa, ir po tam prafitę negal pagyventi. Jawu muitai nėfo gelbėję ir nėfo negelbėję, atpencz kup-czyftę sudarę jawus atpigina. Tai po eina ir su fitoms priprowowomis ant laufininku pagalbos. Pons Žemrotas Schnauberts taip jau kalbėjo apie laufininku bėdą. Galiaus fi bylojo amtsrots ponas Jäckelis iš Lėpgaliu apie tą paczią bėdą ir iftarę, kad tofia didelė bėda ne-randantis, kaip prafilusiejie dwarionis apie tą kalba. Susirinkusiejie per tris adynas smarkei ginczyjosi, ir tada tapę jurinkimas paleiftas.

Ši Szilofarcziamos. Pradžioje šio mėnesio nekurfai darbininkas su ranka į ratus garinic lentu piaunamo maluno įfliwuo, taip kad fita bafai sutrafkinta tapę.

— Szale Žibu yra Barzdunifstės didoka girė, kuri dar puftetiną grožibę tur, nors ir tik pusnyas tēra. Barzdunifstės dwarui isfifardant ir fita girė wienam malku kupczui tapę pardūta, kurfai palengwa pradeda medžius isfifirti. Me-džius nufirtus rafi tik lefianczioji smiltis beliks.

Ši Rusnės. Ledas ir czionai jau bewėif wifas sunykęs. Ties keliamomis wietomis jau perwagei wėžimas per upę kelia.

Ši Ramuczin. Nekurfai žandaras M. iš B. fugawa kelis briedunifkus, už tą medžiofles fargybos draugystę jam 20 mk. primelyjo.

Ši Stankifkin. Czionai nekurfai įnamis (liufininkas) medžius befraudamas, nū wėžimo taip nelaimingai po medžiū pūtę, kad šifai jam abi kofi sutrafkino. Su gywascziū fio žmogaus labai trudnai išwėizd, nēs reifia abi kofi nuimti.

Ši Labgawos. Pafufioje mētofe musu pro-wincijos wandens kėlei yra tuleropu budu page-rinti. Gilijos įbėgis į mares yra pertaifytas. Trys wingei Deimės yra isfifietfi. Didžioji „Pricz-klaus grabė“ (der große Friedrichsgraben) yra platefne padaryta. Prėglius kaip ir Gilija ale dar wis wafaros częfe tulose wietofe per seklei wandens tetur, welytina butu, kad waldžia minė-tajės upės wėfkei galėtu išbagarioti dūti.

— Nekuri moterifstė iš Miamunyno, jau labai nēfczia, pirm keliu dienu fēnutėmis plonūju ledu Priczklaus grabės (Friedrichsgraben) įlužo ir mos ne mos išfifgelbėjo. Wėif po to pagimdy-mas sekėfi. Motyna ir kudifis wifai sweifu. Ir czion yra matoma, kad Lietuwininckės geležinės noturos yra!

Ši Karaliauczius. Czionai wēl fiofe dienosfe apie Karaliauczius, Labgawos ir Tilžės gelž-kelį tapę kalbėta. Gale aprilio mėnesio su žemės darbais nū Karaliauczius pradės. Wieno kol wifas gelžkelis bus gatawas, dar ilgai truks...

Ši Mozurijos. Lytes mēste tifras wagiū lizdas atrafstas. Jau keli žmonės tapę fuimti. Daugiaus fitie prociauninkai arklin ir galwiju wagyfėmis buwo užfiemę. Dabar bus ju bene glob.

Ši Bilawos. Ne fenei parwėžti tapę iš Berlyno naujaufiejie įtaifymai ant isfkelimo nu-grimžufiu afrutu. Prie tu įtaifymu priflaufo keturi geležinei katilai, kur 30 pėdu ilgi arba ge-rius fasant augfti. Apfinkui matojant jie tur 15 pėdu. Kad reifia afrutą isfkelti, tai tur tie katilai po du abipufei afruta wandenyje pasta-tomi buti. Du bei du katilai wirfuje suwienytu tampa, lyg su kofiu tiltu. Ant to tilto randafi wifokie kibyfiai ant wartojimo lenciugu bei wir-wiut, prie isfkelimo afruto. Afrutą isfkeliant laifo ir nēfa jį tie keturi katilai. Ant parwėžimo kofno tu katilu reifėjo wieno atdaro didžiaufio gelžkelio wėžimo.

Apie atgaitwinimą musu lietuwifk-fos kalbės.

Pranešimas laikytas d-ro Sauerweino ant susijimo draugystės „Byrutes“ Tilžėje, 13. mercą 1887.

Wardan pono Diowo, kurfai sutwėre dangų ir žemę; to Diowo, kurfai padare, kad iš wieno kraujo wifos žmonii gimines ant žemės apfritumo gywentu, pafaju je gywentu, ir rubėzių joms fiate bei pirm pastyrę, kaip ilgai ir kaip placzei jos gyventi turės; to Diowo, kurfai ir Lietuw'ninkū giminę ant to pawadines yra, kad ir jiejie sawo prigintoje kalboje didžiufius Diowo darbus ap-fasant girdėtu — beje wardan to amžinojo Diowo, kurfai tas pats yra wifiems žmonėms bei wifoms žmo-niiu giminėms, pradėfim ir fitą susijimą musu mielo-fios draugystės Byrutės.

Pirm neng apie kitus dalyfus kalbėti pradėjęs, turiu wifus tifrus Byrutininkus kaip wiernus sawo waldonū padonus, raginti, kad su manim wienos labai swarbiūs dienos atfimjtu, kurį su Diowo malone ateisencioj' nedėloj' fulaufsim ir lufkfmaj fwešim.

Tai yra tofia užgimimo dienos fiwente, kofia mos wieną isf daug fimtmeczių, beje mos wieną isf ir metū tukfancziūse tofiu budu tropijas — tai yra dewynės-bėfintoji užgimimo diena musū wifur garbinamojo, garbės wertėjo Ciecoriaus ir Karaliaus, maloningiausiojo ir Lietuw'ninkū wal-dono, o kurfai priegtam ir iš pacziū Lietuw'ninkū kraujo fites yra, o wis Lietuw'ninkams taip daug meilės yra išbrodęs. Be abejojojmo tai kofnas Lietuw'ninks, ypaczei kofnas Byrutininks fitą swar-beje dieng džiaugsmingai drauge fives, o mes jau fendien ję fwešime, ant jos garbės atfifeidami ir fankdami: „Gyws t'efie Wiefpats Karalius musū wofifkas Ciecorius! Beje gyws t'efie Karalius musu Ciecorius!“ Welyfim jam su Diowo malone

Tilžėje, 17. mercą 1887.

Paskvietimas ant apšisteliavimo

Niamuno Sargo.

„Niamuno Sargas“ išeina Tilžėje kas ketvergą didžiųjų laikraščių kvarmoje. Apšisteliavimus ant šito laikraščio priima kožnas cėcoriškas puštas už **50 pf. ant bertainio meto**. „Niamuno Sargas“ užtars Lietuvininkus rodėdamas jiems tikrą kelią dėl išlaikymo motyvos kalbos ir dėl pasielgimo kaip vėrnais ir tikrais savo karaliaus padonais. Toliaus „Niamuno Sargo“ rašis išguldymai wišokių polytiškų klausimų; žinės iš wišo swėto kraštu, iš Wokietijos, iš mielosios Lietuvos; papasakojimai rusto ir štukauno iturio; pamokinimai, turgaus prefios iš Tilžės ir Klai-pėdos, berlyniškis rubliaus kursas, gromatnyezia ir t. t.

Apšakymai už skiltinę eilutę po 10 pf. parokėjami randa wišoje Lietuvoje didžiausiąjį praplatinimą ir yra priimami „Niamuno Sargo“ spaustuweje (Weyerio & Arnoldto) Tilžėje, Dammstr. 2.

Kadangi meto bertainis jau baigiasi, meldžiame mielūs Lietuvininkus „Niamuno Sargą“ kiti greičiaus apšisteliuoti, idant prisiuntinėjimas nebutu trisdintas. Prefia juš yra tokia maža, kad wargužis kaip bagoczius tai lengwei gal ištengti.

Kožnas, kurs dėl „Niamuno Sargo“ už ateisenti meto bertainį parupis 5 skaitytojus, gaus 1 eksempl. musu laikraščio per ezielą meto bertainį dykai.

Kas „Niamuno Sargą“ paczioje spaustuweje ant wišo meto apšisteliuja, gauna lietuwiškąs kalendras arba kokią kitą naudingą knigutę.

„Niamuno Sargo“ rėdytuwė.

Mažumas apie kalbos perstatymą.

Wišu nelaukiniu žmoniu gimines tur ar daugiaus ar menkiaus apšcei dwasiškai apdūwanotu wyru, kurie šlownu giesmiu, graziu kalbesiu ir kitko yra suraše. Kadangi tikrai menkai žmonėms yra galima, daug kalbu išsimokinti, o kožnas norėtu patirti, kas swetimose kalbose rašyta, todėl yra swarbiausi ir gražiausi dwasiški darbai pagirtu wyru į daugel kalbas perstatyti. Perstatymas iš wienos kalbos į kitą ne yra toks lengwas darbas, kaip tulimi nežimelei dūmoja. Kas gerai perstatyti nor, tas tur abidiwi priklaufanczias kalbas tobulai permąnti, jis tur galeti į swetimoses kalbos paslaptines nusi-gramzdinti, nesa tai yra palaišis perstatymas, kad perstatytojis žodi po žodžio iš wienos kalbos į kitą perrašo, per tai prie to tankei štutungi ištariamai pasidaro. Dewintame numeryje „Niamuno Sargo“ perstatyta, ant pa-weiklo „Radagys“ apie žaibą rašydamas, wokišką žodi „einschlagen“ su lietuwišku žodžiu „spiria“. Perkūnija spiria, lyg kumele arba karwe, toks tai ištaramas! Nesenei skaicziau lietuwišką apgarsinimą nekuriu prowininko, ezia buwo žodžei „ich habe mich als Rechts-anwalt niedergelassen“ taip perstatyti: Afšiczion per Rechtsanwalta esu žemynleides. „Niedergelassen“ buwo perstatytas su žodžiu „žemynleides“. Kožnas Lietuwininkas supras, kas tas žodis šime wartojime po wišam kitką paženklin, kaip wokiškasis žodis. Upgailėtina yra, kad perstatymuse iš wokiškos į lietuwišką kalbą kribžda ir wibžda tokie freiwi, nepri-tinką ar susukineti žodžei, perstatymuse irgi pat tokiu wyru, kurie šelpimą lietuwiškos kalbos yra apsieme. Tokie palaišei perstaty-mai tankei iš to atsieina, kadangi perstatytojis dūmoj, reikalinga esant, wišką pagal tus pa-czius žodžius perstatyti. Tai po wišam ne-reikalinga, atpencz reikia tankei po wišam kitus

žodžius wartoti, kad butu tikra mišlis sweti-moses kalbos ištariama, o ant tos ir ne ant žodžių wiškas pareina. Perstatyti, tai ne yra kaip sermegos pabutari į wiršų išwersti. Kas sermegą tikrai išwersti nor, tur ją iš-ardyti ir kožną sklypeli kitai sudawadyjes wel susiuti. Taip tur daryti ir perstatytojis su dwases darbu, kurį jis išwersti nor, šep jam tai nepasiseks. Sunkesnis dar yra per-statymas giesmiu, kadangi ezia reikia ir ant giesmininkišku zokanu daboti. Jei ant pa-weiklo turėtu buti perstatomi sekantieje perš-melei pažįstamo Wokietzių giedotojo, tai tu-retu tokiu budu nusidūti:

„Genieße was dir Gott beschieden,
Entbehre gern, was du nicht hast;
Ein jeder Stand hat seinen Frieden,
Ein jeder Stand hat seine Last.“

Žodi po žodžio perstatant tie peršmelei taip skambetu:

„Walgyt, ta Diews tau prishyres,
Stotof mielai, to neturi.
Kožnas stons tur sawo pakajų,
Kožnas stons tur sawo naštas.“

Kožnas Lietuwininkas numanys ir jaus, kad toksai perstatymas ne yra geras. Geriaus jau skambetu ir butu pagal wokišką mišlį tu peršmeliu taip perstatant:

„Wartof linkimai, ta Diews tau dawes,
Stotodamas ne smutnytis.
Tur kožnas stons sawo pakajų,
Tur kožnas stons sawo naštas.“

Perstatant atkrei pagal tus paczius gies-mininkiškus zokanus, peršmelei taip skambetu:

„De džiaugias tūm, ta kožnas gawo,
Ar butu ubags arba pons.
Tur kožnas stons lengwybe sawo,
Sawo naštas tur kožnas stons.“

Tobulians perstatyti peršmelei tokie pa-stotu:

„Linkimai wartof dangaus dūšnybe,
But pasikaldinas žmogus.
Tur kožnas stons sawo lengwybe,
Tur kožnas stons sawo wargus.“

Tobuliausias perstatymas rodosi ale butu toksai:

„Wartof linkimai dangaus dūšnybe,
Žmogus but pasikaldinas.
Tur kožnas stons sawo lengwybe,
Tur kožnas stons sawo naštas.“

Matoma jau iš to wieno parweiklo, kad tikras perstatymas labai sunkus darbas yra, kas ale apsiima, ne pagal žodi, bet pagal dwasę perstatyti, tam perstatymas jū ilgiaus, jū geriaus pasiseks.

Wijurks.

Wargai dwiejų išėjunu Amerikoje.

Parasė Sentus.

Priemazga.

11]

Kaip kiti padėjo jam ir kirsti ir tašyti medžius, ir rentinį resti, o senis buwo ne kwailas, jis numanė dėl to jampadeda ir tankei murmedawo: „Mano dukrelė waikščioja po piemą kaip lelįjėlė, kaip poni, kaip karalėnė. Kas patiks, tam pawesiu, už neką ne-leisiu, juš ji buriška dukte. Kas gražiaus prisi-gnėses ir labiaus patiks, tam ir dūšiu, o ne ko-klam šunspusei“.

Tai kas jam padedawo, mišlydawo, kad saw padeda.

Laurui tad buwo geriaus, ne kaip kitiems; o butu buwę wišai gerai, kad tik šodyboje butu pa-runkas buwęs, kad butu matę šiofį tofį ateini, bet ten sutikimas kas dien ardesi labiaus ir wiškas ejo nekyn. Po keliu nedeliu aplinkui piemu-tės girė buwo jau išfista, žemė apmėtyta štedroms, kelioje wietoje jau kilo sienos triobu; bet wis dar galima šakyti, ne buwo žymiu to darbo prieš wišką, ta reikėjo nudirbti. Žale siena girės pa-maželi stumėsi tolyn, nudaužta firweis. Tie, kurie bandė giliau įlįsti į tankumą, dywinas nau-jienas parnešdawo, pasakodawo, kad girė netur galo, kad toliaus baisios plynės, toks tai wandu po šaknimis, kad ten ghywena kokie baisūs daigtai, kokie biesai šlimpineje tarp medžių, kokie tai žalczei šnyppščia, kokie tai balsai šaukė: „Nemaišščiof!“ kokie tai krumai pats twerė už drabužių ir ne-leidžia. Wienas waikinas pasakojo, kad matė welnią, kaip baisus, susiweles, patilo iš plynės ir taip, pamatęs jį, sufrankė, kad wos paspėjo nu-bėgti. Atzelei iš Telhasu kalbėjo jam, kad tai tur buti buwęs laufinis jautis, bet jis nenorėjo nei klausyti ju. Buwo ne tik nekai, bet ir baugu.

Neužsigio po matymui melnio, atsitiko, kad bu-
brajus vyrai nuėjo į girę ir nesugrįžo. Keliems
žmonėms pradėjo skaudėti štrėnas, o pastui krestė
drebulyš. Pestynės už žemę wis augo didyn,
jau musdawosi iki kraujo. Kas nepasijenkli-
sawo gywoliu, jau tam titi užgirdawo; žmonės
išsiskirstę, wežimus sawo pradėjo statinėti pagirėje,
toliaus nū wienas kito. Režinojo kam prigul-
daboti kaimenę; awys pradėjo nykti. O wienas
dalykas ėjo wis aiskyn: kad kas dien, saulė užte-
kėdama, gal užtikti wieng, kitą be galwos, kad
pakol jaiwai pradės žydeti pagiriūse, jau nėko ne-
tels ir gal užslupiti badas. Baimė apėmė žmones.
Plumpsejimas kirmiu pradėjo liauti, juš neteko
kantrybės. Wienas, kitas rasi ir butu dar dirbės,
kad butu kas jam pasakęs — „nū šiol itė tol
tawo;“ — bet nėks nežinojo, kur jo, kur ne jo.
Prasidėjo teisingi leikimai wadowu. Žmonės kal-
bėjo, kad jūš prigawo, kad tyczei išwede į pustynę,
kad prazutu. Jš palengwos, kas jautė prie sa-
wės dar statitą, sedo ant wežimo ir waziamu į
Kliarkswilę. Ale jau buwo daugiaus toliu, kurie
jau neteko nei wieno statiko, neturėjo kūni grįšti
atgal, tie laužė rankas, matydami prazuwimą.

Ant galo jau kirmei wisai nutilo, o girė tik
šnyptė, rodosi jūšėi iš žmogaus silpnybės.
„Kirst du metus, o pastui badu pastip!“ kalbėjo
burai tarp sawės; o girė wis ošė ir rodosi jū-
šėi. Wieng wakarą, parėjęs Lauras, kalbėjo
Patronei:

— Matyt, kad wisi prazus, tai ir mudu
prazušiuwa.

— Wale pono Diewo — atšakė mergina —
buwo Jis dėl mudwieju mielafirdingas, tai ir
dabar neapleis.

Taip kalbedama, pakėlė akis aukštyn, kur ži-
bėjo žwaigždės, ir tam žibėjime išrodė lig abrozės
bąžnyčioje, o jaunikaiczei iš Ezikagės ir medžio-
tojei iš Telsaju, žiuredami į ją, tarė: Jė mes
tawę neapleisime, Patrone, kwietelė tu raudonoji!

Ji pamistlyjo saw, kad tik wienas yra toks,
pastui katro eitu ant pats krašto swėto, wienas
tik Jurgis Režiūfše. Ale tas, kad ir pasijadėjo
gaigaleliu per mares perplautti, pauksteliu per
gires perlekėti, aukšu žiedu per laukus persiristi,
neatplaukė, neatlešė, ir tas pats apleido ją na-
bagelę.

Patrone ne galėjo nei suprast, kad sodybose
wis nekyn eina, bet jau tokiose bedose buwo bu-
wusi, iš toliu pragaru jau Diemas ją išgelbėjo,
taip širdis buwo tūmi apimta, kad į pagalbą
dangisla nēkad neabejojo, tik twirtai tikejo.

Ant galo atsiminė dar, kad senasis ponas
Maujam Jorke, kurs padėjo jiems iš wargu išsi-
griebti ir šiczion atskirauštyti, dawė jei sawo laiš-
kelį, sakydamas kad jeigu ją wargai suspaus, te-
gul tik pas jį ateis, o jis wisados pagelbės.

Tūm tarpu dėl sodybos kožną dieng didesnės
bedas nešė. Žmonės naktimis bėgo iš ten, ir
kas su jeis darsėi, sunku apsahtyti. Aplinkui wis
ošė ir rodosi jūšėi.

Senis Lauras ant galo wisai apsirgo; skau-
dulei štrėnas laužė. Dwi dienas nežiurejo ant
to, o ketwirtą jau negalėjo atšikelti. Mergina
nuėjo į girę, prisipekė samanu, pallojo patalyne
ant pabaigtos jau sienos, paguldė ant pienu-
tės, paguldė tawą ant samanu ir wirino jam wi-
sotias gydyklas su ariella (brangwimu).

— Patrone! — murmėjo senis — jau smer-
tis artinasi prie manęs per gires; pasilikti tu wiena
ant swėto, firata! Diemas manę sunki korojė už
mano sunkius nusikaltimus, juš tawę išwežiau už
mariu ir prazudžiau. Sunki bus mano paskutinė
walanda . . .

— Tėte! — atšakė mergina — manę Diemas
butu nukorojės, kad aš bučiau pastui tawę neėjusi.

— Kad nors tawę wieng nepalikčiau, kad
ant wencziawonės galėčiau tawę pablagaslowinti,
lengwiau butu mirti Patrone! imk tu Jūdajį
Alhilių už wyką, jis šaunus waitinas, jis tawę
neapleis.

Jūdasis Alhilius šaunus medžiotojis iš Tel-
saju, išgirdęs tą, tū kluptelėjo:

— Tėte! pablagaslowik — tarė — myliu
aš tą merginą, kaip sawo laimę. Gires man
grazei pažįstamos, aš jei prazuti nedūsiu.

Taip kalbedamas, žiurejo sawo šakalinėms
akims į Patronę; ale ji, pripūlus seniui prie
kojų, tarė:

— Ne wersk mang, tėte, kam žadėjau, to ir
busiu, arba nei wieno.

— Kam žadėjai, to ne busi, juš aš jį užmušu.
Mano turi buti, arba nei wieno — atšakė Alh-
lius. — Pražus šiczion wisi, prazuši ir tu, jeigu
aš tawę nepagelbesiu!

Jūdasis Alhilius nesimilijo. Sodyba nyko;
perėjo wėl dwi nedėlios; maistas baigėsi. Pra-
dėjo piauti ariamus galwius. Drebulyš krėte
wis daugiaus žmoniui. Žmonės pradėjo taip
leikti, tai iš wisu nasru šauti į dangų pagalbos.
Wieng nedėdienį, senei, bernai, moters ir waitai,
wisi suklaupe ant pienučių ir pradėjo giedoti.
Szintas balsu šaukė: „Szventas Diewe, Szwen-
tas macnus, šventas nesmirtelnas, susimik ant
mus!“ Gire paliowė siubūtis, paliowė ošti ir
klause. O kaip tik paliowė giedūti, tišaus pra-
dėjo ošti, rodosi rustingai kalbėjo: Aš šiczion
karalius, aš šiczion ponas, aš šiczion galingiausia.

Bet Jūdasis Alhilius, kurs gires gerai žinojo,
išwertė į jas sawo jūdases akis, pažiurejo, pastui
tarė:

— Na tai twersiwos už krutiniu.

Žmonės pažiurejo wiens po kitam į Alhilių
ir ju širdys bisli atsigriebė. Tie, kurie jį pažino
dar Telsajūse, turėjo jame dide wilti, juš tai buwo
paciušė Telsajūse, pagirtas medžiotojis. Wyras
buwo pripratęs prie laukų ir girių, o drutas
buwo kaip ažułas. Wienas eidawo į pestines
su meška. Jš kitu wietu, kur pirma buwo, pa-
sakodawo, kad kartais, paėmęs šowinę, išeidawo į
girę, tai po du mėnesius nebudawo jo matyti,
bet wisados sugrįždawo gywas ir sweikas. Pra-
manė jį Jūdūju, nės buwo labai apdeges saulė.
Sznekdawo dar apie jį, kad ant rubežiaus Mek-
sikos plešydawo žmonės, ale tai neteisėbė. Par-
nešdawo kaip kada sturas nū galwu Jūdijonu,
bet paliowė, nės kunigas paketino jį praleikti.
Dabar Szilūteje jis nėko nebijojo ir apie nēką
nesirupino; gires dawė jam maistą, gerimą; gires
jį apredydawo. Kada wisi žmonės pradėjo bėgti,
nežinodami ką daryt, jis paėmė į sawo waldžią
wisą ir waldė, kaip žagis padangėms, turedamas
po sawo pusei wisus iš Telsaju. Kaip po giejmiu
jis pradėjo baugyti girę, wisi mistlyjo, kad jis tik
turės tą nors išmistlyti.

Saulės buwo ant laidos. Augštai, tarp
šaku medžių buwo walanda dar matyti žibėjimas
saulės, pastui paraudonawo ir pradėjo nykti.
Wejas putė šiaurinis, kada pradėjo temti; Alhilius
paėmė puczlą ir nuėjo į girę.

Jau buwo naktis, kada žmonės pamatė rau-
doną šwiešą, kaipo aušrą, kaipo saulę, kuri wis
platinosi.

— Gire dega! gire dega! pradėjo šauti žmonės.

Daugybės paukščių pakilo iš wisu daigtu ir
pradėjo graudžei cziurškėti. Galwije pradėjo blianti,
šunis staugti. Žmonės begiojo, persigandę, ne-
žinodami ką pradėti ir ar ne aut ju eina ugnis.
Bet wejas putė nū pienučių. Tūm tarpu toliaus pa-
sirodė kita ugnis, pastui trecia. Wisos susiwienijo su
pirmutine ir ugnis užė wis platyn. Piešnos liejos
kaip wandū, bėgo po welas išdžiūwusiu augalu ir
laukinio wyno: purtė lapus. Wejas graibė tūs de-

ganczius lapus ir nešė augštai, kaip ugninius
paukščius, wis toliaus ir toliaus.

Medžei baišei poškėjo. Raudoni žalczei win-
giawosi po šakota pustynė. Sznyptimas, ošimas,
trekėjimas šaku, užimas ugnies, maišėsi su cy-
pimais paukščiu ir staugimais gywoliu. Aukšti
medžei siubawosi kaip liepsninei bokštai. Berde-
gusios wielos sultucziu atplisdawo no medžių ir
lasktydamos kaip melniškos rankos, kišo ugnį nū
wieno medžio kitam. Dangus paraudonawo, lig
ten buwo kita ugnis; pasidare šwiešu, kaip diena.
Pastui wisos liešnos suėjo į draugę ir kaip di-
delės ugninės marios ėjo per girę, kaip kwapas
smerties, arba rustybė Diewo.

Dumai, kaitis ir šmarwė apėmė wisą org.
Žmonės norint ir matė, kad jiems nėra ko bijo-
tiesi, bet pradėjo rėkti ir šukauti wiens kitą; tūm
tarpu didelėje šwiešoje išlindo iš gires jūdasis
Alhilius. Weidas jo buwo išsūdytas ir baišus.
Kaip jį apstojų wisi aplink, jis pasirėmė ant pucz-
kos ir tarė:

— Ne kirsite medžių, sudeginau girę. Nito
turėjit lauko, kiek tik norėjit. Pastui prišartino
prie Patronės ir tarė:

— Kaip aš esu tas pats, kurs sudeginau
girę, tai taip tu turi but mano. Kas šiczion už
manę galingesnis?

Mergina pradėjo wisa drebėti, juš ugnis ži-
bejo aktyje Alhiliaus ir wisas jis išrodė baišus.

Pirmutinį sykį dėlawojo Patrone Diewui, kad
jos Juras buwo toli Režiūfše.

Ugnis uždama wis tolinos ir tolinos; dangus
apšniaute ir kersnyjo lyti. Prašwitzus, wieni no-
rėjo apžiureti wietas ugnies, bet negalima buwo
žengti per karštį. Ant ritojaus buwo tolia dar-
ganota, kad žmogus žmogų negalėjo pažiti už
pentiolikos žingsniu. Naktijį pradėjo lyti, o pastui
kaip upelei liejosi iš dangaus. Gal buti, kad
ugnis, susilbdžius org, buwo pirmutinė kaltininkė
lytaus; bet ir be to, pawasario laike pustynėje
Arkasaju, wisados buwo baišus lytus. Pawasarij,
šniegai, tirpstantieji toliaus kalnūse, pridūda daug
wandens, o prisidėda prie to ir išgarai wandenio
iš baluczių, ežerėliu ir upeliuku, kuriu pilnas
tas kampas. Wiša pienučė susistė ir pawirto
į didelę balą. Žmonės, mirėdami per dienas,
pradėjo sirgti. Daugelis wėl paliko sodybą, nore-
dami tapti Kliarkswilėje, bet sugrįžo, parnešdami
naujyną, kad upė taip užtwino, idant ne galima
persikelti. Baimė apėmė wisus; maistas jau be-
weik išsibaigė, o gauti šwežio iš Kliarkswilės jau
ne buwo galima. Lauras tik su Patrone nebugo
bado; dėl jūdwieju rupinosi galinga ranka Jūdojo
Alhiliaus. Kas dieng jis primedžiadowo jūdwiem
šwežynos, kurią šaudydawo, arba gaudydawo kil-
pomis. Ant sienos, kur gulėjo Lauras, užtraukė
sawo audimus, kad senį ir Patronę apdengtų nū
lytaus. Kad ir ne noredami, turėjo tą pagalbą
nū jo priimti, jis daugiaus nėko negeidawo, tik
Patronės.

— Ar tai aš tik wiena ant swėto — prašė
mergina — eik, pasijieškot saw kitą, kaip ir aš
myliu tik wieng.

Bet Alhilius jei atšakė:

— Norint ir kraštą swėto pastelėczian, kitos
tokios nerasiu. Tu man wiena ant swėto, tu
turi buti mano. Ką pradėjai, kad tawo senis nu-
mirs? Ateisi pas manę, ateisi pati, o aš tawę
pagriebiu, kaip wilkas awį ir nunešiu į girę, bet
ne papiausiu. Tu mano! tu mano! Kas man
pasipriešys? Ko aš šiczion bijau? Tegul atwa-
žiūja tawasis Jurgis šiczion, tegul! . . .

(Dar ne wiskas.)

gerą sveikatą ir ilgą amžių ir pakajingą valdymą iki pat tolimiausiojo rubeziaus žmogiško gyvenimo.

O jei rasi ir ta džiaugsmingoji žinė išsi-pildytu, kad ant tōs svarbiōs dienos ir musū Ciecoriaus aukštąsantis, Maistoliu Wiešpats Cieco-rius, pas musū Wiešpatį Ciecorių atsilankys, tai toki ant tokiōs svarbiausios dienos nusidūdanti susijima lyg kokią ašėjus kafele kaip užstatą už išlaikymą brangiojo pakajaus pasveikindami, su jų didešniu džiaugsmu netiktai savo kufką ant sveikatōs ir garbės musū Ciecoriaus, bet ir tam patim czeje wieną ant sveikatōs ir garbės Jojo aukštojo šveczio, Maistoliu Ciecoriaus, istuštintum-bim. Beje tai Diewe dūk, ir kad abu aukštu waldonu su gera sveikata ir wišo swieto pakajui ir wišū giminiū gyvenimui ant naudōs ir ant gero ženklo, ant tōs svarbiōs dienos susimatyti galėtu.

Tikrai sunkiam czeje Jusū pasitikejims manę ant kiōs wietōs yra pavadinęs. Buwo keli gin-czai ir plyšei pasirodę tarp musū, ir rodęsi bewei, buš, neprietieliams ant džiaugimo, wiša musū wie-nybe, beje rasi ir pati musū draugyste, suiršenti ir i nieką pawiršenti. Tai Jus manę buwot raginę, kad aš tą swarbuji ūrėda apšimcziau, musū draugystės wadowu buti. Aš jį priimti norėjau, ne pats pasitikedams sawimi, bet nors Jusū pasitikejimą garbinti ir, kiek įstengsiu, jam atsiliepti norėdams. Aš jį priimti norėjau, ne sawo paties šyla pasitikedams, bet pagalba to Diewo,

kursai šwieja iš tamšybės paršwibino, ir kurs prie kožno tikro apšwietimo darbo drauge nor buti ir drauge yra; tiktai rods ne prie tokio, kurs wieną tamšybę išwarydams ir, i jōs wietą, kitą dar durneinę įwėsdamas, kitą sawo darymą ne-teisiu budu apšwietimo wardu išgrožina. Ne, prie tokio rods ne — ale prie kožno tikro apšwietimo darbo, beje Pons Diews yra drauge ir nor mums gelbėti, kaip prie kožno tikrōs meilės ir teisybės darbo arba apšimimo.

Buwo ginczai ir waldai atfiradę tarp musū. Buwo atfiradusios ir kelios tokios mišlys, kurios mums nei jokiōs naudōs negalėjo įnešti. Ne-norime šendien — o ir wišai nereik — per-jieškoti, kodėl ir iš kur. Menorime nei wieną peikti, ne norime nei wieną kaltinti, bet labjaus wišus brolius, wišus buwusius ir, Diewe dūk, ir wēl busenczius draugus širdingai raginti, kad pakajuje ir meileje wēl iš naujo su mumis lengtyn dirbtu.

(Toliaus bus.)

Gromatnyezia.

D. S. iš Pakalnes. Del menkos patalpos tam ši kartą negalin atsiliepti, tur pasilikti kitam numerini. Mel-džiū nepadarytyti.

100 rublin

pagal berlynisę depešę 16. merq . . . . 182,25 ml.

Turgaus prekos.

nū 12. merq.

		Tilžeje		Klaipėdoje	
		m. pf.	m. pf.	m. pf.	m. pf.
Kwiezei Rugei Wiezei Awijos Žirnei, baltieji Žirnei, rainieji Roputes	100 swaru arba 50 kito-gramu.	7 50	8 —	6 —	6 50
		5 60	5 75	4 90	5 20
		5 60	5 70	4 —	4 50
		5 —	5 10	2 70	3 —
		5 50	6 —	6 —	6 50
Semenei už naujaji šepetį Tymotai už centnerį	už 100 lyt. už 1 lyterį	1 70	2 30	1 20	1 40
		8 —	9 —	—	—
Riaufei už lapą		2 25	—	2 —	—
Pywas už 100 lyteriu (bayr.)		24 —	—	—	—
Brangwynas		24 —	—	—	—
Swieštas		80 —	95 —	80 —	1 —
Riaulėna		50 —	60 —	50 —	60 —
Gautena, geriausioji		35 —	60 —	60 —	75 —
Wersena		35 —	—	30 —	50 —
Awincziana		35 —	45 —	40 —	50 —
Grustiene, prašta		17 —	—	—	—
Awizu trupai		22 —	—	—	—
Szianas		2 —	3 —	2 —	3 —
Sziaudai		—	—	1 75	2 —
Sziaudai už lapą		21 —	24 —	—	—
Linai už centnerį		—	—	32 —	—
Malta, kieta		—	—	44 —	46 —
Malta, minkšta		—	—	40 —	44 —

Apšakymai.

Gatavū patalyniu nū 21 ml. prasidedant,
Patalū plunksnu nū 1—1,20 ml. už swarg.
Putu 2,50—3,50 už swarg,
Wištū plunksnu 30—40 pf. už swarg,
Nepleshtu žafū plunksnu nū 1 ml. iki 1,20 ml. už swarg,
prišulo plunksnu kupczystė
M. Markowsky,
pirma J. Stern.
Tilžeje, augštoje ulczioje 90.
Subatoje fromas yra uždarptas.

!Silkiu!

prišulau geriausiam pakawime nū 10 marfin už bacšką prasidedant.
Išsitikimams pirkejams ir dūdu ant žyczlos.

F. Krafft

Tilžeje, Schloßmühlenstraße 4.

Wielmašynas, gelžinis trosnias

prišulau sawo meilingiems Lietuwinin-kams pigiausei.

A. Gerull

Klaipėdoje.

Lietuviszka gramatika

parašyta kunigo Mikolo Miezinio, gaunama už 50 pf. knigu spaustuwėje
Weyerio & Arnoldto Tilžeje Dammstr. 2.

Wišus

kolonialtaworus,

wisokeropiūs

brangwynius,

už tik wien priimtinas prekas po werniausio paslužyjimo prišulo

F. Krafft

Tilžeje, Schloßmühlenstr. 4.

„Niamuno Sargas“

išcina Tilžeje kas ketwerq didžiū laitrafcziū swarmoje. Apšeliawimus ant šito laitrafczio priima kožnas cecorištas pūstas už

50 pf.
ant bertainio meto.

„Niamuno Sargas“ užtars Pietuwininūs, rodydamas jiems tikrą kelią dėl išlaikymo motynos kalbos ir dėl pašelgimo kaip wernais ir tikrais sawo karaliaus padonais. To-liaus „Niamuno Sarga“ rafiš išguldymai wišofin polytistū klau-simui; žinės iš wišo sweto klastū, iš Wofietijos, iš mieštos Pietuwos; papajatejimai rušo ir šiušauio jūrio, pamotšlai, turgaus prekos iš Tilžės ir Klaipėdos, berlynisės rublin tur-sas, gromatnyezia ir t. t.

Apšakymai

už šlitinę eilutę po 10 pf. parofu-jami, randa wišoje Pietuwoje didžiau-siaji praplatinimą ir yra priimami „Niamuno Sarga“ spaustuwėje (Weyerio & Arnoldto) Tilžeje, Dammstraße 2.

Nadangi bertainio metas jau baigiasi, meldžiame mielūs Pie-tuwininūs „Niamuno Sarga“ tū greicziaus apšiteluoti, idant prišuntinėjimas nebutu tris-dintas. Prekia jut yra tolia mažā, kad wargužis bei bagoczjus tai leng-wai gal įstengti.

Kožnas, kurs dėl „Niamuno Sarga“ už ateisenti meto ber-tainį parupis 5 šlattytojus, gaus 1 eksempl. musū laitrafczio per czielą meto bertainį dyfai.
„Niamuno Sarga redytur“.

Sawo garbingiems pirkejiems dūdu pakarniq žinę, kad mano nauji taworai jau parejo. Aš prišulau

bukskingiu

didžiausiam išsistyrime, tik wien drutai laikancziūse ceikčiūse, toliaus

kleidu ceikin, mantelin, škepetu,
širmu, ceikin dėl mantelin ir
jaketu žimponėms ir t. t., ir t. t.

Wištas nanjas, gerai ir už tikrai pigias prekas.

Audžiamu bumbulu, audžiamu wilnu ir
lininiu giju

turiu tik wien geriausioje ipathybese, tikrūse parwūse ir gerame pakawime.

Prekos tokios pigios, kaip tik wien galima.

M. Isakowitz Tilžeje.

Nr. 14. Wofiškoje ulczioje Nr. 14.

Wišoāin

audžiamu wilnu,
audžiamu bumbulu
lininiu giju,

wienat geriausioje ipathybese,
taip jau

wisokius

= apredū =
taworus

prišulo už pigiausias prekas wier-niausią paslužyjimą pažadedamas

D. Peteraitis,

Tilžeje, wofiškoje ul. 14.

Retvirtas fromas nū kampo.

Julius Haase,

Tilžēje, vokisk. ulycz. 3.

Dūdu žinę, kad nanji tavorai dēl

pawafario

jau parējo ir priweliju sawo apstingai sudawadytaji logarij

milu, bukškingu, fleidu ceifu, dažutu bei jūdu
šilku ceifu, šķepetu, paklodžu bei gardynu, gatawu
mantelin, audžiamu wilnu bei bumbulu ir t. t.

Saulēs ir lytaus szirmu

— didžiausiamė išsistyrime. —

Wisi mano tavorai pažiſtamai geroje ipatybeje, ir pardūdu aš wiſkū už tikrai pigias prelias.

Julius Haase, Tilžēje.

Klorkalki,

aſtriausiā zortā, dēl baltinimo giu
ir audimu,

geriausią muilā ir notronā,
pirkſi pigiauſei prie

J. A. Roeder Tilžēje,
kaip ir jo kupczyſtēje Ragainēje.

Po inventuros.

Sznotas dailiu forzetu labai pigei;
ſkaitlius paſilikuſiuju petneſu nū
0,50, 0,75 ml. ir t. t.;
margutu ſliuſu nū 10 pf. praſided.;
ſuku (mažuma freiwu) už puſę prefios;
foku 100 lazdiu, labai pigei;
drabužu, dantu ir galwos berſtu labai
pigei;

ſmotas portmaniju nuſiſtebetinai pigei;

Wiſus galanterijos
bei mažus tavorus

pirkſi be abejojimo nekur pigiaus kaip pas

M. Hackelberg'j

Tilžēje.

Baguldytumē parhyſkiu guminiu
ſkalbinu.

Koſnas kudikis parodo mano fromg.

Mano uſi,

ſkaiſgiriū para-
pijoje, 50 murgu didumo, puſę piwu,
puſę dirwos, noriu aš ſu wiſais gy-
wais ir negyvais daigtais iſ walnos
walſes pardūti. Uſis gul wiſai arti
karaliſkos girės, kaip ir prie ſaken-
dorſu bei ſkaiſgiriū paſijos.

G. Kühn, Abſrutliſe.

Tik wien geriausiu

audžiamu bumbulu, wilnu
ir maſynu giu

tur

W. Gassnerio pasek.

12. Wokiſkoje ulyczioje 12.

Didžiausia ir geriausia iſpirkimo
wieta dēl manuſakturos ir modu taworu.

Berliner

Lokal-Anzeiger.

Beliebteste und verbreitetste Zeitung der Reichshauptstadt.
Gröſte Auflage aller Zeitungen Deutschlands und
Oesterreichs.

Ueberaus reicher, eigenartiger Inhalt. — Streng unparteiſche
haltung. Erſcheint (außer Montags) täglich 2½—5 Bogen
ſtark in groſem Format. Koſtet incl. „Täglicher Unter-
haltungs-Beilage“, welche jährlich einen ſtattlichen Band von
über 1200 Seiten repräſentirt,

monatlich nur 80 Pfennig.

Sämmtliche Poſtanſtaltten Deutschlands nehmen Abon-
nements auf den „Berliner Lokal-Anzeiger“ ent-
gegen. (Poſt-Zeitungs-Catalog 820.)

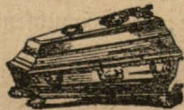
Parwinhezia, preſatwimo bei
femiſko plowimo anſtaltas
nū

A. Wawries,

Tilžēje,

Langasēs ir aukſtaliu ulycz. kampe.
priſiſiulo ant parwawimo wilnu, giu,
bumbulu ir ſilku wiſuſe mudos par-
wūſe, kaip ir plowimu bei parwini-
mui wiſoku žiuponiū ir ponu drabu-
žu, iſardytu ir neiſardytu. Namini
ceikei tampa gerai preſoti, kaip ir
naminis milas weltaſ.

Pigiausios prefios.

Wiſokeropn

grabu

koſnūſe didumūſe, turiu wiſados ant
zopoſto ir pardūdu pigiauſei.

W. Horn

Tilžēje, Wokiſkoje ul. 19.

! Pigia parwinhezia !

Tikru nemaſybtu

parwu

kaip antai: jūdu, ſweſei melynu,
lyla, tamſei melyna, ruſtu,
žaliu i. t. t.; nuſiparwawimui
wilnu, linu, giu, ceikiu wiſoku ma-
nierio, ſu lietuwiskai drukawotu pa-
moſinimu gauni

parwu padetuwēje
Müſchoewski & Rupson

ſkaiſpėdoje

Friedr.-Wilh.-ir turg. ulyczios kercz. 17.